

ARTIKKEL TIL NYTT I PRIVATRETTE NR. 2 2013

Av Lasse Ask, vitass., IFP

Forslag om forenkling av aksjelovgivningen, Prop L 111 (2012-2013)

Den 5. april 2013 fremla regjeringen forslag om forenklinger i aksjelovgivningen. Endringsforslagene bygger langt på vei på Gudmund Knudsens utredning "Forenkling og modernisering av aksjeloven", avgitt Justisdepartementet 7. januar 2011.

Hovedformålet er å gjøre norsk selskapsrett mer konkurransedyktig etter den regulatoriske konkurransen vi i Norge har sett gjennom NUF-eksplosjonen i kjølvannet av Centros-dommen. Endringene må sees i sammenheng med reduksjonen av kravet til minste aksjekapital til 30.000 kroner og øvrige endringer med virkning fra 1. januar 2012 som et tiltak for "å sikre at aksjeselskapet kan videreføres som en attraktiv foretaksform for organisering av norsk næringsvirksomhet", som i seg selv har medført nedgang i NUF-registreringer. Et viktig hensyn ved utformingen av endringsforslaget har også vært å tilpasse aksjeloven bedre til det faktum at "de fleste aksjeselskaper er små selskaper i den forstand at de har få eiere (én eller to) og hvor eierne deltar aktivt i ledelsen av selskapet". Mange av endringene gjelder imidlertid også for allmennaksjeselskaper. Endringene som omtales i det følgende gjelder både for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, med mindre noe annet presiseres.

Stiftelse av selskaper

Når det gjelder stiftelse av selskaper, foreslås det forenklinger blant annet i form av mulighet til elektronisk stiftelse, bortfall av kravet om åpningsbalanse ved kontantinnskudd, reduserte minstekrav til vedtektenes innhold og forskriftshjemmel som åpner for å fastsette unntak fra plikten til å utarbeide åpningsbalanse i andre tilfelle enn ved kontantinnskudd.

Saksbehandlingsregler

Generalforsamlingen

Enklere saksbehandlingsregler foreslås blant annet ved en endring av reglene i aksjeloven § 5-7, med formål å forenkle gjennomføringen av generalforsamlingsmøter. Forslaget, som kun gjelder for aksjeselskaper, åpner for at eksempelvis telefon, e-post og andre uformelle behandlingsmåter som gir samtlige aksjeeiere mulighet til å delta "på en egnet måte" kan benyttes. Forutsetningen er at disse samtykker i en slik behandlingsform. Styremedlemmer, daglig leder og revisor skal få anledning til å uttale seg om saken. Generalforsamlingens beslutning inntas i en protokoll som skal signeres av styrets leder. Protokollen sendes alle aksjeeiere.

Adgangen til elektronisk deltakelse og skriftlig forhåndsstemming eksisterer allerede i allmennaksjeselskaper, jf. allmennaksjeloven §§ 5-8a og 5-8b. En slik adgang foreslås også innført for aksjeselskaper, jf. forslaget § 5-11 b. I forslaget § 5-6(1) åpnes det også for at ekstraordinær generalforsamling kan avholdes uten forutgående styremøte, ved samtykke fra samtlige aksjonærer.

Styremedlemmer og daglig leder

Det foreslås med virkning for alle aksjeselskaper uavhengig av aksjekapitalens størrelse å innføre tilsvarende ordning som i dag gjelder for aksjeselskaper med mindre enn tre millioner kroner i aksjekapital. Selskapet får mulighet til selv å bestemme antallet styremedlemmer og hvorvidt det skal tilsettes daglig leder. Har selskapet færre enn tre styremedlemmer, foreslås det å oppheve plikten til å velge varamedlem.

Kapitalreglene

Det foreslås også betydelige endringer av kapitalreglene for å oppnå større fleksibilitet for selskapene og finne en "riktig balanse mellom hensynet til kreditorenes dekningsmuligheter og aksjeeiernes ønske om å unngå innlåsing av kapital".

Endringsforslaget utvider selskapets adgang til å foreta utdelinger. Hensynet til selskapskapitalen, som etter gjeldende rett har begrunnet de strenge og til dels upraktiske utdelingsregler, vil vernes gjennom en styrkning av kravet til forsvarlig egenkapital i § 3-4, slik at det også stilles krav om forsvarlig likviditet.

Regelen om at det ikke kan utdeles utbytte hvis egenkapitalen er lavere enn ti prosent av balansesummen foreslås opphevet, og det samme med reglene om overkursfond som bundet egenkapital. Någjeldende regel om at det i utbyttegrunnlaget skal gjøres fradrag for balanseført forskning og utvikling, goodwill og utsatt skattefordel vil også bortfalle.

Etter gjeldende aksjelover er selskapet avskåret fra å dele ut utbytte i perioden fra balansedagen og frem til godkjenningen av årsregnskapet. Det er ikke adgang til å benytte en åpnings- eller mellombalanse som grunnlag for beregning av utbytte. Denne sperreregelen foreslås fjernet, slik at selskapet kan foreta en utdeling basert på foregående års godkjente regnskap og dele ut utbytte basert på en mellombalanse. Mellombalansen må imidlertid være utarbeidet og revidert etter reglene om årsregnskap, og balansedagen kan ikke være lenger tilbake i tid enn seks måneder. Generalforsamlingen skal også kunne gi styret fullmakt til å beslutte utdeling av utbytte.

Et annet formål med endringsforslaget er å forenkle gjennomføringen av aksjeeier- og generasjonsskifter. Dette søkes oppnådd ved en liberalisering av reglene om selskapsfinansiering av aksjeerverv, og selskaps adgang til erverv av egne aksjer. Liberalisering av kapitaldirektivet i 2006, som gjelder for allmennaksjeselskaper, har muliggjort endringene. Ettersom selskapets adgang til å erverve egne aksjer etter gjeldende rett er betinget av at vederlaget ligger innenfor rammen av det beløp som kan utdeles som utbytte, vil den utvidede utdelingsadgangen også få innvirkning for slike erverv. Dagens krav om at pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer må ligge innenfor ti prosent av aksjekapitalen foreslås opphevet.

Liberaliseringen av reglene om selskapsfinansiering av aksjeerverv i § 8-10 innebærer at selskapet skal kunne yte slik kreditt innenfor rammen av de midler som kan utdeles som utbytte, på alminnelige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Selskapet må også motta betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakesøking. Styret må påse at selskapsfinansieringen er i

selskapets interesse, og at det foretas en kredittvurdering av mottakeren av finansieringsbistanden. Finansieringsbistanden må forhåndsgodkjennes av generalforsamlingen med samme flertall som for vedtektsendringer. Dette er i tråd med 2. selskapsdirektivs "gateway"-prosedyre (inspirert av britisk rett).

De uklarheter som i praksis har oppstått ved tolkningen av hvorvidt det etter § 3-8 påkreves at avtaler om kreditt i konsernforhold godkjennes av generalforsamlingen, skal etter forslaget § 3-8(1) nr. 5 avhjelpest ved at saksbehandlingsreglene i § 3-8 ikke skal gjelde for de kredittavtaler som omfattes av konsernunntakene i § 8-7(3) dersom morselskapet eier samtlige aksjer i selskapet som yter kreditten.

Departementet foreslår videre en utvidelse av konsernunntaket i § 8-7(3), slik at selskapet også kan yte kreditt til fordel for et utenlandsk mor- eller søsterselskap. Forutsetningen er etter forslaget § 8-7(3) nr. 3 at "kreditten eller sikkerhetsstillelsen skal tjene foretaksgruppens økonomiske interesser", som tilsynelatende er en første gangs nevning av konserninteressen i aksjelovene. Det fremgår av spesialmotivene at "det er tilstrekkelig at ett eller flere av selskapene eller foretakene i gruppen har økonomisk nytte av disposisjonen", samtidig som det kredittytende selskaps styre har ansvaret for å sørge for at det er i eget selskaps interesse. Noen ekte konserninteresse er dette dermed ikke.